

INAUGURACIÓ DEL CURS ACADÈMIC 2010-11

Paranimf de la URV, 28 de setembre de 2010

- Il·lm. Alcalde de Tarragona,
- Sr. Comissionat d'Universitats i Recerca de la Generalitat de Catalunya,
- Sr. President del Consell Social,
- Sr. Secretari general de la Universitat,
- Rector Joan Martí,
- Professor Eudald Carbonell,
- Distingides autoritats,
- Rector Magnífic de la Universitat Internacional de Catalunya,
- Representants de les universitats catalanes,
- Benvolguts companys i companyes de la URV,
- Senyores i senyors,

Abans de cloure l'acte i declarar inaugurat el curs acadèmic 2010-2011, els vull adreçar unes paraules per plantejar, com ja és tradició, els principals reptes i prioritats d'aquest curs acadèmic que de manera simbòlica comença avui.

Avui és un dia de reconeixement als membres de la comunitat universitària que s'han distingit per la seva feina i dedicació a la institució, als quals reitero la felicitació. També vull aprofitar aquests moments, però, per expressar un sentit record pels membres de la nostra comunitat que ens han deixat enguany; en aquest sentit, ha estat un any ben trist, ja que hem perdut els professors Enric Anton, Jordi Amorós, Pere Anguera, Albert Cantó, Vicenç Claramonte i Ramon Arcarons, el doctor honoris causa Lluís Barraquer i els estudiants Ricard Jové Fontdevila i Marta Acosta Mendoza, víctima aquesta última dels desgraciats fets de Duisburg, on també va perdre la vida Clara Zapater, filla del nostre anterior síndic de greuges, Paco Zapater.

La presentació de la *Memòria del curs 2009-10* per part del secretari general fa innecessari que m'estengui en un repàs de la feina feta i dels resultats obtinguts i, per tant, em centraré en els reptes que ens planteja aquest nou curs 2010-2011.

Aquesta és la cinquena vegada que em trobo davant vostès en una situació similar: exposar-los a grans trets la tasca que hem de dur a terme en el curs acadèmic que iniciem. La situació és la mateixa, però cada any —i aquest no n'és l'excepció— les circumstàncies han variat. Enguany, circumstància irrepètible, és la primera després d'haver estat reelegit rector de la URV, en un procés que, naturalment, ens ha portat a una reflexió profunda sobre l'estat de la Universitat i els seus reptes per als propers quatre anys.

Com manifestava en el programa electoral, juntament amb l'equip que em va acompanyar a les eleccions, la URV és avui una universitat coneguda i reconeguda per la seva qualitat en docència i recerca, per la seva productivitat científica, per la seva projecció internacional i pel seu destacat impacte territorial; podem dir que ens hem consolidat com una universitat investigadora, que té plantejada la qualitat com a estratègia i que s'ha convertit en referent i motor social, cultural i econòmic del sud de Catalunya. Som avui aquella universitat internacionalment rellevant i localment útil que ens plantejàvem de ser. Precisament, el cas de la URV ha estat posat d'exemple per l'OCDE en la seva conferència anual sobre educació superior, a la sessió *Higher Education in Cities and Regions: How to lead an entrepreneurial and locally engaged university?*, en la qual els conceptes més repetits han estat *civic university* i, curiosament, *globally relevant and locally engaged*.

En els darrers quatre anys la Universitat ha crescut de manera decidida, en el marc d'un sistema universitari que també s'ha continuat desenvolupant. Ha crescut en docència, incrementant els

estudiants de grau, malgrat un entorn de disminució global, però sobretot els de màster, gràcies al desenvolupament de tota una nova i rica oferta d'estudis de postgrau, amb la relació entre estudiants de màster i estudiants de grau més elevada del sistema universitari català. Ha crescut en recerca, amb més d'un 30% d'increment en les tesis llegides per any, més d'un 40% en publicacions indexades i més d'un 30% en recursos d'R+D+I. Ha crescut en projecció internacional, a través de la participació activa en les associacions internacionals de què forma part (European University Association, Grupo Santander, Grupo Compostela, Red Iberoamericana de Universidades de Investigación, entre moltes altres) o que, fins i tot, lidera (Euromed Permanent University Forum); per la seva producció científica; pels consorcis internacionals, de recerca o de docència als quals s'ha incorporat, pel nombre de convenis vigents i, sobretot, pel nombre d'estudiants estrangers que estudien o investiguen a la nostra Universitat, que s'ha incrementat aquests darrers quatre anys més del 100%. Ha crescut físicament, amb la finalització de la segona fase d'obres al campus Catalunya (Facultat de Lletres i Escola d'Infermeria) i l'inici i desenvolupament de moltes altres (Escola Tècnica Superior d'Arquitectura, campus de les Terres de l'Ebre, edificis dels parcs científics i tecnològics de Tarragona, Reus, Falset i Vila-seca i la nova seu a Coma-ruga -el Vendrell-). Ha crescut en recursos humans, amb més d'un 12% d'increment en personal docent i investigador, però sobretot amb més d'un 24% d'augment en la plantilla de personal d'administració i serveis. I també ha crescut l'impacte sobre el territori, sobre la nostra societat, directament a través dels increments en formació, però també a través del desplegament de la xarxa d'antenes del coneixement, d'aules de la gent gran, de les aliances estratègiques amb municipis i institucions, com la Diputació per al desenvolupament de Tarragona, Regió del Coneixement, amb els agents socioeconòmics integrats en la Mesa Socioeconòmica coordinada per la URV, la qual ha impulsat el Pla

Estratègic del Camp de Tarragona, i mitjançant la transferència directa de coneixement, amb un increment d'activitat de més del 50%. Tot aquest desenvolupament s'ha dut a terme en el marc d'un sistema universitari també en creixement i molt competitiu, sobretot pels recursos econòmics directes que rep de l'Administració mitjançant un model de finançament distributiu. Com a indicador que sintetitzi el desenvolupament relatiu de la URV dins el sistema universitari català, possiblement el més significatiu és el del finançament: en aquests quatre anys el pes de la URV al SUC ha passat del 7,6% al 8,4%.

Però som ben conscients que no tot són indicadors positius en aquest creixement i desenvolupament. De fet, el mateix creixement ha posat de manifest o ha accentuat algunes febleses que cal reconèixer, enfocar i escometre per tal de poder guanyar solidesa com a institució i que han de focalitzar la nostra acció, ja des d'aquest curs que avui comença. L'augment d'activitat en docència, recerca i transferència no s'assumeix solament amb increments de recursos humans o materials. Fins i tot aquests increments aguditzen la necessitat de millorar la nostra organització, la professionalització, l'estructura de serveis, la relació i coordinació entre aquests i, particularment, de millorar també el sistema de gestió a través d'una anàlisi de processos que ens permeti simplificar-los i automatitzar-los, en la mesura que sigui possible. La major complexitat, lligada al desenvolupament de noves estructures tant internes com externes a la URV, evidencia la necessitat de reforçar els mecanismes de presa de decisions d'una institució autònoma i democràtica que ha d'orientar l'activitat a l'interès general. En aquest sentit, la millora de la participació de la comunitat universitària, i en especial de l'estudiantat, resulta imprescindible. No m'atreveixo a garantir que aquest curs hi trobarem la solució, però sí que els puc assegurar que hi treballarem.

La característica principal d'aquest nou curs 2010-2011 és que no s'hi ha matriculat cap estudiant nou en un primer curs de diplomatura, enginyeria o llicenciatura, si n'exceptuem alguna de segon cicle que encara no ha hagut de començar el seu procés d'adequació. Això és resultat de la intensa tasca duta a terme pels centres i departaments durant els darrers anys, que ha permès de renovar tota l'oferta docent d'acord amb els requeriments amb els quals a Espanya s'ha produït l'adaptació a l'EEES. Engagedes, doncs, totes les noves titulacions, aquest curs ha de ser el que centres i departaments es facin seus es facin propietaris dels nous processos de seguiment i assegurament de la qualitat intrínsecs als d'acreditació que han d'experimentar totes les titulacions de grau i màster. Invito, doncs, tots els centres a la reflexió i discussió dels seus sistemes interns de garantia de la qualitat com a adaptació del sistema global de la URV a les seves singularitats; un sistema que, havent rebut la certificació AUDIT a partir de les experiències pilot de la Facultat de Química i l'Escola Universitària de Turisme i Oci, ha servit per verificar tots els títols que hem presentat a ANECA.

En un àmbit més concret, el desenvolupament de la nova oferta de formació oficial de postgrau ha comportat un important canvi d'escenari en la formació continuada, amb una transferència d'activitat des dels postgraus propis, que en aquests anys han disminuït, cap als màsters universitaris de caràcter oficial, posant en evidència la necessitat de més coherència entre ambdues ofertes, tant pel que fa a complementarietat i estructuració modular com a assegurament de la qualitat. És possible que la cerca d'aquesta major coherència ens porti a proposar al Consell de Govern la fusió del Centre de Formació Permanent i de l'Escola de Postgrau i Doctorat; en qualsevol cas, però, la proposta haurà de tenir en compte la preservació de dues de les principals virtuts de l'actual Centre de Formació Permanent: l'agilitat en la resposta a les necessitats de formació *ad hoc* manifestades per empreses i administracions, i la

participació del professorat, grups de recerca, departaments o centres en la gestió econòmica dels recursos generats per aquesta activitat.

Semblantment, el major desenvolupament de la transferència de coneixement i tecnologia en àmbits específics que s'haurà de produir gràcies el reconeixement en els àmbits nacional, estatal i, fins i tot, internacional dels nous centres tecnològics i instituts de recerca, farà necessari identificar el Centre de Transferència Tecnològica i Innovació de la FURV com un element vertebrador de la gestió del coneixement relacionat amb l'activitat de la URV, tant a través dels seus grups de recerca com d'aquestes noves estructures.

Finalment, i com a tret comú a tots els nostres àmbits d'activitat, la consolidació de la institució i el necessari increment de la seva robustesa, que ha de permetre mantenir el ritme de creixement de la URV, requereixen l'atracció de nou talent a tots els nivells: més estudiants d'arreu que demanin accedir als nostres estudis per la seva qualitat, més investigadors en formació interessats a fer la seva tesi doctoral a la URV, nou professorat d'experiència i impacte científic acreditat, i també nou personal d'administració i serveis altament qualificat. Les expectatives econòmiques d'avui són fins i tot més incertes que les que ens donàvem fa pocs mesos; gairebé l'endemà de les eleccions a rector, l'Estat espanyol sofria una nova sotragada que va conduir, com saben, a decisions pressupostàries dràstiques, amb les reduccions de salari que tots els treballadors i treballadores a càrrec de pressupostos públics hem experimentat, i també a una reforma de la legislació laboral que, entre d'altres efectes, han motivat la vaga de funcionaris el passat mes de juny i la vaga general de demà. Avui dia es fa difícil preveure la fi de les dificultats pressupostàries generals i l'escenari de desenvolupament econòmic sota el qual hem plantejat programes de creixement de la URV, sobretot en personal d'administració i serveis, està ara mateix

en quarantena. Més endavant em referiré més específicament a la qüestió cabdal del finançament de la universitat pública del nostre país; en aquest punt en faig esment per assenyalar els efectes més immediats sobre la nostra política del que, avui per avui, és un incompliment clar del nostre govern quant als compromisos de finançament reiteradament expressats. La despesa global en universitats que recull el pressupost de la Generalitat per enguany és un 12,6% inferior a la inicialment prevista als compromisos signats a l'octubre de 2006 i aprovats pel Consell Executiu, percentatge que podria quedar en l'11,3% si de manera urgent es consolida un esforç addicional de 14 M€ que el Govern ens ha comunicat verbalment. Aquesta sensible reducció del ritme de millora del finançament portarà la URV a l'alentiment del desenvolupament de la plantilla de PAS, la contenció en la política de promocions, per a la qual comptem ara per ara només amb els nostres recursos perquè ha desaparegut de moment el programa de promoció de la DGU, i el desplegament del Pla de foment de la recerca, que en aquest curs es concentrarà en els contractes programa amb els grups de recerca reconeguts i en l'activació del reconeixement individual a una recerca d'impacte internacional singular. Totes les universitats esperem, necessitem, que el Govern pugui trobar la manera de, si més no, complir els seus objectius de finançament del sistema universitari català.

Certament, les perspectives amb les quals s'enfoquen els propers anys són ben diferents de les que teníem tots anys enrere. Com a universitat i com a SUC s'ha avançat molt en els principals reptes que llavors se'ns plantejaven: l'entrada a l'espai europeu d'educació superior (EEES) i a l'espai europeu de recerca (EER) que, de fet, han estat els veritables excipients del nostre desenvolupament. Però tot això s'ha produït en un context de creixement econòmic que en aquests moments no sembla fàcil de continuar. Immersos en una crisi econòmica de la qual no se'n veu encara la sortida, es fa difícil de preveure l'evolució que experimentarà la política universitària i de

recerca del nostre país en els propers anys, veritable marc de treball per a la URV. El que és segur que anirà a més seran les expectatives que la nostra societat posa en la seva Universitat, com a centre de referència per a la formació al més alt nivell i per a la generació de coneixement i, en definitiva, com a motor del desenvolupament social, cultural i econòmic. I hem de saber continuar estant per davant d'aquestes expectatives mitjançant l'encert en l'ús dels recursos públics que la mateixa societat posa a la nostra disposició i dels recursos privats que la visibilitat i qualitat de la nostra feina ens permeten d'atraure.

Si les expectatives econòmiques no són tan positives o clares com ho eren, en canvi el posicionament de la Universitat ha millorat i s'obren noves oportunitats, com la que ha ofert la convocatòria de Campus d'Excel·lència Internacional promoguda pel Ministeri d'Educació. El reconeixement i la consideració que ha rebut el projecte de la nostra universitat la col·loca en el grup capdavanter de l'Estat espanyol i en bona posició per seguir captant recursos en properes convocatòries d'aquest ministeri o en d'altres que participin en la mateixa *Estrategia Universidad 2015*, recollida també al Projecte de Llei de economia sostenible.

La iniciativa de Campus d'Excel·lència Internacional, translació a Espanya de les desenvolupades en països com França o Alemanya, sorgeix també en un molt mal moment, alimentat a més pel fet que a Espanya, i també a Catalunya, el reconeixement social de la ciència i la cultura de la innovació en el sector productiu són lluny de ser comparables a la d'aquests i molts d'altres països. Tot plegat fa que, a diferència dels exemples francès i alemany, el programa es desenvolupi pràcticament sense finançament, i descansi en un sistema de préstecs que, a més, compromet els governs autonòmics sense que hagin participat en la definició. Amb totes aquestes circumstàncies i defectes, el programa CEI ha tingut la virtut de

provocar reflexions sobre posicionaments estratègics a tota la universitat espanyola. En el nostre cas, ha representat l'oportunitat, quasi l'obligació, d'organitzar i presentar públicament el nostre projecte de tants anys. A la convocatòria d'enguany hi participem havent creat el que ara per ara constitueix un cas únic al panorama espanyol: l'agrupació, amb caràcter legal, de tots els agents de generació de coneixement d'una mateixa regió, la qual cosa implica l'activació d'un sistema propi de govern. Així, l'Associació Pol del Coneixement Catalunya Sud integra 22 entitats que participen en la generació de coneixement a les nostres comarques: universitat, instituts de recerca, centres tecnològics, parcs, hospitals i associacions empresarials. La seva sola creació, independentment de la iniciativa CEI, implica l'emergència d'una veu coherent al sud de Catalunya, més potent que la de cada institució, que forçosament ha de jugar un paper en la definició científica del país. Passi el que passi a la convocatòria CEI d'enguany, existeix ja un espai formal de configuració de política científica de les nostres comarques que, per començar i a càrrec dels recursos obtinguts a la darrera convocatòria, s'ha dotat d'un sistema comú d'informació i comunicació.

Tenim per davant, doncs, un curs marcat per la incertesa econòmica, però també pel desenvolupament en maduresa d'una universitat investigadora, sòlida econòmicament i científica, amb els peus ben posats al territori i el cap ben enlaire al món.

Fa tot just dues setmanes s'inaugurava oficialment el curs universitari a Catalunya, aquest any a la UAB, a la qual no vaig poder assistir perquè havia de participar en el seminari OCDE a què he fet referència abans. Relaciono els dos fets perquè en ambdós es va tractar, el mateix dia, doncs, sobre el finançament universitari, que és, de fet, la qüestió de la política universitària i, fins i tot, científica, d'un país. No per atzar, el subtítol de la conferència era "Doing more with less", i és que a tot el món els efectes de la crisi econòmica i

financera afecten la universitat; en alguns casos, com a França i Alemanya, per decidir importants increments de finançament, això sí, selectius; en molts d'altres, per a reduccions globals d'aproximadament el 20%: només la reducció planejada al MIT, que en nombre global d'estudiants és més petit que la URV, és equivalent a tot el pressupost nostre: 150 M\$.

D'altra banda, amb relació al finançament de les universitats, en el discurs que he pogut llegir, la rectora de la UAB feia referència a una observació que en el seu dia va fer com a president de la Generalitat el Molt Honorable Sr. Jordi Pujol, que va fer notar que només les universitats reclamàvem més finançament per a les universitats, ningú més ho feia per a nosaltres, cosa que no passava en temes d'educació primària i secundària, sanitat, infraestructures, etc. Ell ho deia per fer reflexionar les universitats sobre la seva relació amb la societat; jo ara reprenc l'observació, juntament amb el "Doing more with less", per fer una reflexió sobre el finançament universitari al nostre país en un moment econòmic especialment delicat.

Si és certa l'afirmació del Sr. Jordi Pujol, i em temo que sí, crec que hem de dir que, com a societat, sort hem tingut d'aquesta reivindicació constant de la universitat catalana, que sap quins són els requeriments i estandards de la tasca tan completa que se li demana de fer, tan completa com les de les universitats dels països esmentats. Existeix efectivament un problema de fons, relacionat finalment amb allò que fa possible que a Espanya es desenvolupi un programa de campus d'excel·lència sense finançament, que no és altre que la baixa consideració social de la ciència i la manca de cultura de la innovació. Mirem la qüestió des d'una altra òptica: que no sigui el món universitari el que reivindiqui uns mitjans d'acord amb la tasca que li correspon de fer, sinó que sigui la societat, a través dels seus legítims representants, que defineixin quina universitat volen i poden donar-se i, per tant, dissenyen i doten. Els

estendards dels països amb el nostre nivell socioeconòmic o superior estableixen una universitat autònoma i plenament responsable, que defineix el seu perfil i les seves titulacions, que genera coneixement reconegut internacionalment i en tots els àmbits científics, que és capaç de transmetre'l a la societat i que està compromesa amb el seu desenvolupament cultural, social i econòmic; estic convençut que tots aquests elements serien presents en qualsevol definició del que volem que sigui la universitat catalana, però perquè són de manual, perquè si de veritat volem aquesta universitat, hem de ser conscients dels recursos econòmics que implica, del mateix ordre de magnitud dels que implica a França, Alemanya, Suècia, Holanda, el Brasil, Xina i tants i tants altres països. Alguns d'aquests països poden parlar de fer més amb menys, perquè avui estan en una situació en què potser el sistema admet ser aprimat; però la situació de la universitat catalana encara és de magror financera; els nostres recursos són aproximadament la meitat dels d'aquests països esmentats, l'exigència és la mateixa i l'autoexigència encara és més gran (sense aquesta no hauríem assolit el nivell científic en què ens trobem). S'ha parlat molt els darrers anys d'una presumpta ineficiència de la universitat pública, posant el focus en un cert nombre de titulacions amb pocs estudiants matriculats, relacionant-la amb un sistema de govern que es descriu com massa orientat als equilibris interns i poc àgil en la presa de decisions. És cert que no tots els ensenyaments de les nostres universitats tenen les aules plenes, i ho és també que el nostre sistema de govern té aspectes millorables, però des del meu punt de vista, amb les dades de formació, producció científica i transferència a la mà, no ho és gens que la universitat sigui ineficient; ben just al contrari: resultats per recursos, la universitat catalana pública és molt eficient, una eficiència que descansa en una joventut relativa i en un entusiasme que tenen data de caducitat. Per això és urgent una definició compromesa, externa a la universitat: de la mateixa manera que sabem quin sistema de sanitat volem per al

nostre país i el que ens costa mantenir-lo, quin sistema universitari i de recerca volem? No quin volem els universitaris, que si fos només per nosaltres s'hauria de tancar, sinó quin volem com a societat. La pregunta és clar que és retòrica, però la resposta no ho és gens, la resposta es troba en el pressupost de la Generalitat. El Govern sempre ha trobat i seguirà trobant en la URV un interlocutor constructiu, disposat a discutir qualsevol qüestió o necessitat i a qualsevol nivell, amb total lleialtat. La qüestió s'ho val, si més no l'ortodòxia del discurs polític parla del lloc central de les universitats en la societat del coneixement, societat que és la que ens hauria de permetre seguir desenvolupant-nos sense tirar enrere els guanys de la societat del benestar; com diu l'estratègia Europa 2020, mitjançant un creixement intel·ligent, sostenible i inclusiu. Si és així, estic convençut també que qualsevol anàlisi rigorosa feta al sistema universitari català arribarà a la conclusió que, efectivament, la nostra societat necessita encara que fem més, però que per poder-ho aconseguir cal que el país hi dediqui més recursos, malgrat que continuïn sent menys que els que els països que ens poden servir de referència esmercen en els seus sistemes universitaris. No em puc estar de donar-ne una referència numèrica que ens serveixi per marcar-nos les fites: les darreres dades de l'OCDE (Education at a glance 2009) donen per a Espanya una inversió en educació terciària de l'1,1% del PIB, per sota de la UE19, que té l'1,3% i del total de l'OCDE, amb l'1,9%. I en termes d'inversió en R+D, la mitjana de l'OCDE és del 2,3%, la de la UE27 és de l'1,8%, la d'Espanya de l'1,3% i la de Catalunya sembla que es troba a l'1,6%.

Universitats som educació superior i recerca alhora, i en ambdós aspectes la inversió global està ben per sota no tan sols dels països capdavanters sinó dels valors mitjans del conjunt de països OCDE o de la UE27. És ben cert que en els darrers anys s'ha fet un esforç de convergència considerable, però el que cal ara és mirar al futur i constatar que encara som lluny, que no ens podem aturar en el

desenvolupament del nostre sistema d'educació superior i recerca perquè fer-ho implica no tan sols perdre el ritme, sinó malbaratar els grans esforços fets fins ara i condemnar-nos, com deia la mateixa ministra de Ciència i Innovació recentment, davant la imminent disminució del pressupost del seu Ministeri, a ser un país de segona.

Els aspectes econòmics són de la màxima rellevància, reflecteixen directament la política científica del país, però no ho són tot. En aquests moments de crisi, que ho és en primera instància econòmica i financera, però que en el fons ho és també de valors, ens cal reforçar també aspectes més intangibles del model universitari. Deliberadament no vull entrar avui en la discussió sobre la governança, discussió impregnada d'interessos de tota mena i que s'està duent a terme de manera improcedent a través de mitjans de comunicació, viatjant superficialment per tòpics i llocs comuns. Hem de parlar de governança, fa anys que les universitats ho diem i ho vam escriure els rectors i rectores de les universitats públiques catalanes al *Llibre blanc de la Universitat de Catalunya*, però aquesta necessària reflexió s'ha de produir amb la serenor, franquesa i ànim constructiu que avui no veiem. Els aspectes a què feia referència i que cal reforçar són l'autonomia de la institució i, sobretot, la llibertat acadèmica, ambdues sempre lligades a la plena responsabilitat sobre l'àmbit de treball i a la plena disposició i disponibilitat al retiment de comptes.

Efectivament, en temps de crisi, i més encara en temps de necessària austeritat, les universitats som el bastió de la llibertat d'expressió, la tolerància i el debat. La societat també necessita que fem aquest paper, el d'esperit crític i lliure expressió de l'opinió. La necessitat econòmica porta naturalment a cercar màximes eficiències, a la prioritització per tal d'obtenir beneficis socials o econòmics immediats, a cercar línies guanyadores; res de dolent en això, si pel camí no renunciem a conrear tota la riquesa i diversitat del coneixement.

Penso que és moment de fer-nos aquesta reflexió, que apunta a una qüestió que potser no està de moda o fins i tot pot sonar políticament incorrecta avui en dia: la defensa del caràcter estable, del règim de *tenure*, en termes anglosaxons, del professorat universitari com a condició garant d'aquesta llibertat acadèmica.

I com a institució hem d'avançar en la nostra autodeterminació i autonomia, assumint i expressant, com ja fem, la nostra responsabilitat social, amb un clar compromís per l'excel·lència i la meritocràcia; transmetent als nostres estudiants el sentit de ciutadans globals, socialment responsables, emprenedors i cultes; governant-nos a partir del compromís i la participació en tots els nivells de presa de decisió; els legítims interessos individuals han de trobar la manera d'expressar-se i confrontar-se per construir els col·lectius. El compromís social de la Universitat ho és també de cadascun dels seus membres, l'autonomia de la institució descansa en la llibertat acadèmica.

I un exemple d'exercici de llibertat acadèmica, d'esperit crític, d'opinió necessària en aquests temps de crisi l'hem tingut avui amb la magistral conferència del nostre professor Eudald Carbonell, un dels especialistes mundials en evolució humana i social. Moltes gràcies, Eudald, per la magnífica conferència inaugural. Vaig tenir el goig de ser present en l'acte de la teva investidura com a doctor honoris causa a la Universitat de Burgos i en aquell moment ja vaig pensar en la necessitat de difondre aquest discurs i la idoneïtat de l'acte d'inauguració de curs per fer-ho.

El món en crisi viatja, o hi és ja, cap a un escenari d'insostenibilitat, cap a un necessari cataclisme. Ens cal a tots, però sobretot a la nostra societat benestant i en decadència, donar-nos un horitzó més optimista, donar-nos projectes il·lusionadors. Què en coneixen cap? Amb l'excepció d'alguna infraestructura que no té cabuda en els

pressupostos immediats, no tenim al davant gaires grans projectes col·lectius a cap escala, tot dominat com està pels cicles curts, de no més de quatre anys. En voldria posar un com a exemple: el projecte de reactor de fusió ITER que s'ha de construir a Cadarache; jo, com segurament la majoria dels ciutadans, no en conec gaires detalls i ben just tinc una idea de les dificultats a les quals s'enfronta, però aquest estiu em va sobtar llegir a la premsa que el premi Nobel de física, Georges Charpak, i dos altres investigadors, Jacques Treiner i Sébastien Balibar, demanaven la suspensió del projecte perquè era massa car i perquè representava una amenaça per a altres inversions en recerca. Entenguin el cas que els plantejo com a exemple il·lustratiu, no pretenc entrar en cap discussió o defensa particular del projecte. Potser és efectivament massa car o fins i tot irrealitzable i la raó d'avui ens portaria a interrompre'l, però com a societat necessitem donar-nos un horitzó positiu que avui no es veu. Aquest cas no és un qualsevol; la brillant conferència d'avui té la mateixa orientació: la humanitat s'enfronta a una crisi de sostenibilitat i la disponibilitat d'energia n'és un dels elements principals; el món necessita una nova revolució tecnològica i ITER la persegueix; constitueix avui un símbol, l'esperança d'una alternativa.

Les universitats també estem per això, per contribuir al desenvolupament humà directament amb la recerca i la creació de nou coneixement, però sobretot per formar ciutadans amb esperit crític i capacitat de reflexió i anàlisi, que abans de tot s'han d'aplegar en el nostre professorat, com avui ens ha mostrat el professor Eudald Carbonell.

No vull acabar sense agrair públicament i expressament al col·lectiu docent i investigador, al personal d'administració i serveis i a l'estudiantat de la URV la contribució als bons resultats en docència, recerca, impacte socioeconòmic i projecció internacional del curs 2009-10, que donem per acabat i que ens mostren una institució ben

posicionada, activa, que duu a terme la missió que li ha encomanat el Parlament de Catalunya i que, en la nova conjuntura de crisi econòmica i financera que viu el nostre país i tot el món, no tan sols està ben preparada, sinó que lidera el procés de transformació en societat del coneixement d'un territori que té tots els elements per ocupar un lloc amb nom propi en l'avui imprescindible Europa del coneixement.

Amb la confiança que serà així, DECLARO OFICIALMENT INAUGURAT EL CURS ACADÈMIC 2010-2011.

Moltes gràcies.

Francesc Xavier Grau. Rector